Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

24. februar 2022 *

»Præjudiciel forelæggelse – fri udveksling af tjenesteydelser – livsforsikring – livsforsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde, såkaldte »unit linked«-aftaler – direktiv 2002/83/EF – artikel 36 – direktiv 2002/92/EF – artikel 12, stk. 3 – oplysningspligt forud for aftaleindgåelse – oplysninger om arten af de aktiver, »unit linked«-forsikringsaftaler er baseret på – anvendelsesområde – rækkevidde – direktiv 2005/29/EF – artikel 7 – urimelig handelspraksis – vildledende udeladelse«

I de forenede sager C-143/20 og C-213/20,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (retten i første instans i Warszawa – Wola, tingstedet Warszawa, Polen) ved afgørelser af 24. marts 2020 og 2. oktober 2019, indgået til Domstolen den 24. marts 2020 og den 12. maj 2020, i sagerne

A

mod

O (C-143/20),

og

G.W.,

E.S.

mod

A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. (C-213/20),

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af formanden for Anden Afdeling, A. Prechal, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (refererende dommer) og N. Wahl,

generaladvokat: M. Bobek,

* Processprog: polsk.

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– G.W. og E.S. ved radca prawny A. Lengiewicz,

– A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. ved radca prawny A.M. Pukszto og adwokat Sołtysik,

– den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

– den græske regering ved S. Chala, S. Charitaki og S. Papaioannou, som befuldmægtigede,

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocati dello Stato F. Meloncelli og A. Collabolletta,

– Europa-Kommissionen ved S.L. Kalėda, N. Ruiz García, T. Scharf, H. Tserepa-Lacombe og B. Sasinowska, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 2. september 2021,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 36, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/83/EF af 5. november 2002 om livsforsikring (EFT 2002, L 345, s. 1), sammenholdt med punkt A, punkt a.11 og a.12, i bilag III til dette direktiv, af artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT 2005, L 149, s. 22) og af artikel 185, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) (EUT 2009, L 335, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/58/EU af 11. december 2013 (EUT 2013, L 341, s. 1) (herefter »direktiv 2009/138«).

2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem henholdsvis A og O (sag C-143/20) og mellem G.W. og E.S. på den ene side og A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A. på den anden side (sag C-213/20) vedrørende tilbagebetaling af forsikringspræmier betalt vedrørende gruppelivsforsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2002/83

3 Følgende fremgik af 2., 5., 35., 39., 44., 50. og 52. betragtning til direktiv 2002/83, der er blevet ophævet og erstattet af direktiv 2009/138:

»(2) For at lette adgangen til og udøvelsen af disse former for livsforsikringsvirksomhed er det vigtigt at fjerne visse forskelle i de nationale tilsynslovgivninger. For at nå dette mål, samtidig med at der garanteres forsikringstagerne og de begunstigede i alle medlemsstaterne en tilstrækkelig beskyttelse, bør navnlig sådanne bestemmelser samordnes, som vedrører de finansielle garantier, der kræves af livsforsikringsforetagender.

[…]

(5) Dette direktiv udgør derfor et vigtigt skridt hen imod en indbyrdes tilnærmelse af de nationale markeder til et enkelt integreret marked, og på dette stadium skal der suppleres med andre fællesskabsinstrumenter med det formål at give alle forsikringstagere mulighed for at benytte ethvert forsikringsselskab med hjemsted i Fællesskabet, som udøver sin virksomhed dér i henhold til reglerne om fri etableringsret eller reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, samtidig med at der sikres dem en tilstrækkelig beskyttelse.

[…]

(35) Af hensyn til beskyttelsen af forsikringstagerne skal alle forsikringsselskaber oprette tilstrækkelige forsikringsmæssige hensættelser. […]

[…]

(39) Det er nødvendigt, at forsikringsselskaberne ud over de tekniske reserver, herunder præmiereserven, som skal være tilstrækkelig til at opfylde indgåede forpligtelser, råder over en supplerende reserve, en såkaldt solvensmargen […]. Dette krav er et vigtigt element i forsigtighedstilsynet for at beskytte forsikrede personer og forsikringstagere. […]

[…]

(44) Medlemsstaternes bestemmelser vedrørende tegningen af de i dette direktiv omhandlede former for forsikring er forskellige. Det er ikke en nødvendig forudsætning for gennemførelsen af det indre marked for forsikringer, at der er sket en samordning af forsikringsaftaleretten. Medlemsstaternes mulighed for at gennemtvinge anvendelse af deres lovgivning på forsikringsaftaler vedrørende forpligtelser, som befinder sig på deres område, udgør derfor en tilstrækkelig garanti for forsikringstagerne. […]

[…]

(50) Det er nødvendigt at fastsætte foranstaltninger for det tilfælde, at selskabets finansielle situation skulle udvikle sig således, at det bliver vanskeligt for det at opfylde sine forpligtelser. I særlige tilfælde, hvor forsikringstagernes rettigheder er i fare, er der behov for, at de kompetente myndigheder bemyndiges til at gribe ind på et tilstrækkelig tidligt tidspunkt […].

[…]

(52) I et indre marked for forsikring vil forbrugeren have et større og mere varieret udvalg af forsikringer end tidligere. For i fuldt omfang at kunne drage nytte af dette udvalg og den øgede konkurrence skal forbrugeren have adgang til de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vælge den forsikring, der bedst dækker hans behov. Dette behov for oplysninger er så meget desto større, som forpligtelserne kan være af meget lang varighed. Derfor må der gennemføres en samordning af de minimumsbestemmelser, der er nødvendige for at sikre, at forbrugeren modtager klare og præcise oplysninger om de væsentligste træk ved de produkter, der tilbydes ham, og om de organer, der er bemyndiget til at behandle klager fra forsikringstagerne, de forsikrede eller de af forsikringen begunstigede.«

4 Artikel 14 i direktiv 2002/83 med overskriften »Overdragelse af forsikringsbestand« fastsatte følgende i stk. 5:

»En overdragelse, der tillades i henhold til denne artikel, […] kan uden videre gøres gældende over for de berørte forsikringstagere, de sikrede og enhver anden person, som har rettigheder eller forpligtelser i kraft af de overdragne aftaler.

[…]«

5 Dette direktivs artikel 35 med overskriften »Opsigelsesperiode« bestemte følgende i stk. 1:

»Hver medlemsstat bestemmer, at en forsikringstager, der tegner en individuel livsforsikring, har en frist på mellem 14 og 30 dage fra det tidspunkt, hvor han fik meddelelse om, at forsikringsaftalen er indgået, til at opsige aftalen.

Forsikringstagerens meddelelse om, at aftalen opsiges, medfører, at han fremover frigøres for alle forpligtelser i henhold til den pågældende aftale.

Betingelserne for opsigelse og de heraf affødte øvrige retsvirkninger bestemmes efter den lovgivning, der finder anvendelse på forsikringsaftalen, jf. artikel 32, navnlig hvad angår retningslinjerne for, hvorledes forsikringstageren underrettes om, at forsikringsaftalen er indgået.«

6 Direktivets artikel 36 med overskriften »Oplysninger til forsikringstageren« fastsatte:

»1. Inden en forsikringsaftale indgås, skal der mindst forelægges forsikringstageren de i bilag III, punkt A, nævnte oplysninger.

[…]

3. Den medlemsstat, hvor forpligtelsen består, kan ikke af forsikringsselskaberne kræve, at de giver yderligere oplysninger ud over dem, der er anført i bilag III, medmindre sådanne oplysninger er nødvendige for, at forsikringstageren virkelig kan forstå de væsentligste elementer i den af ham tegnede forsikring.

4. Gennemførelsesbestemmelserne til denne artikel og til bilag III fastsættes af den medlemsstat, hvor forpligtelsen består.«

7 Samme direktivs artikel 53 med overskriften »Overdragelse af forsikringsbestand« bestemte følgende i stk. 6:

»En overdragelse, der tillades i henhold til denne artikel, […] kan uden videre gøres gældende over for de berørte forsikringstagere, de sikrede og enhver anden person, som har rettigheder eller forpligtelser i kraft af de overdragne aftaler.

[…]«

8 Bilag III til direktiv 2002/83 med overskriften »Oplysninger til forsikringstageren« bestemte:

»Inden der indgås en forsikringsaftale (A) eller under aftalens løbetid (B), skal der forelægges forsikringstageren følgende skriftlige oplysninger, som skal være klart og præcist formuleret og affattet på et officielt sprog i den medlemsstat, hvor forpligtelsen består.

[…]

A. *Inden forsikringsaftalen indgås*

Oplysninger om forsikringsselskabet	Oplysninger om forsikringsforpligtelsen
[…]	[…] a.11. Angivelse af anvendte referenceværdier i forsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde a.12. Angivelse af arten af de aktiver, forsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde er baseret på […]«

Direktiv 2002/92/EF

9 Følgende fremgik af 9. og 11. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/92/EF af 9. december 2002 om forsikringsformidling (EUT 2003, L 9, s. 3), der med virkning fra den 23. februar 2018 er blevet ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/97 af 20. januar 2016 om forsikringsdistribution (EUT 2016, L 26, s. 19):

»(9) Forskellige typer personer og institutioner, f.eks. agenter, mæglere og kombinerede udbydere af bank- og forsikringsydelser (»bancassurance«), kan formidle tilbud om forsikringsprodukter. Lige behandling af udbyderne og forbrugerbeskyttelse forudsætter, at alle disse personer og institutioner er omfattet af dette direktiv.

[…]

(11) Dette direktiv bør finde anvendelse på enhver person, hvis virksomhed består i at levere forsikringsformidlerydelser til tredjemand på erhvervsmæssigt grundlag mod et vederlag enten i form af penge eller i en anden form for aftalt økonomisk fordel, der er knyttet til disse ydelser.«

10 Dette direktivs artikel 1 var affattet således:

»1. Dette direktiv fastsætter regler for, hvordan fysiske og juridiske personer, der er eller ønsker at blive etableret i en medlemsstat, kan optage og udøve forsikrings- og genforsikringsformidling.

2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på personer, som udøver forsikringsformidling, når alle følgende betingelser er opfyldt:

[…]

b) Forsikringsaftalen er ikke en livsforsikringsaftale.

[…]«

11 Det nævnte direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemte:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

3) »forsikringsformidling«: virksomhed, der består i at forelægge, foreslå eller udføre det indledende arbejde i forbindelse med indgåelse af forsikringsaftaler eller at indgå sådanne aftaler eller at medvirke ved administrationen og opfyldelsen af sådanne aftaler, navnlig i skadestilfælde.

[…]

5) »forsikringsformidler«: en fysisk eller juridisk person, der mod vederlag optager eller udøver forsikringsformidling

[…]«

12 Samme direktivs artikel 12 med overskriften »Forsikringsformidlerens informationspligt« fastsatte følgende i stk. 3:

»Inden en konkret forsikringsaftale indgås, formulerer forsikringsformidleren, navnlig på basis af kundens egne oplysninger, som et minimum kundens krav og behov og begrunder samtidig den rådgivning, kunden får vedrørende en bestemt forsikringsaftale. Disse oplysninger afpasses efter kompleksiteten af den forsikringsaftale, der foreslås.«

13 Artikel 13 i direktiv 2002/92 med overskriften »Informationskrav« bestemte følgende i stk. 1:

»Enhver form for information til kunderne i henhold til artikel 12 skal gives:

[…]

b) på en tydelig og nøjagtig måde, der er forståelig for kunden

[…]«

Direktiv 2004/39/EF

14 Følgende fremgik af tiende betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EØF og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF (EUT 2004, L 145, s. 1):

»Forsikringsselskaber, hvis virksomhed er underlagt et passende tilsyn fra de kompetente tilsynsførende myndigheder, og som er omfattet af [direktiv 2002/83], bør være undtaget fra direktivet.«

15 Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Undtagelser« bestemte følgende i stk. 1:

»Dette direktiv finder ikke anvendelse på:

a) forsikringsselskaber […] som defineret i artikel 1 i direktiv [2002/83]

[…]

c) personer, der yder investeringsservice, hvis denne service ydes lejlighedsvist i forbindelse med erhvervsmæssig virksomhed, såfremt denne virksomhed er reguleret ved lov eller fagetisk kodeks for det pågældende erhverv, som ikke udelukker, at der kan ydes service af denne art

[…]«

16 Artikel 19 i direktiv 2004/39 med overskriften »God forretningsskik ved ydelse af investeringsservice til kunder« fastsatte følgende i stk. 3:

»Der skal gives relevante oplysninger til kunder eller potentielle kunder i en form, der er forståelig, om:

– investeringsselskabet og dets tjenesteydelser

– finansielle instrumenter og foreslåede investeringsstrategier; dette bør omfatte relevant vejledning og relevante advarsler om de risici, der er forbundet med investering i de pågældende instrumenter eller i forbindelse med særlige investeringsstrategier

– handelssystemer og

– omkostninger og dertil knyttede gebyrer,

således at de i rimeligt omfang kan forstå investeringsservicens og den tilbudte specifikke type finansielt instruments art og risici og dermed […] træffe investeringsbeslutninger på kvalificeret grundlag. Disse oplysninger kan gives i et standardiseret format.«

Direktiv 2005/29

17 Tiende betragtning til direktiv 2005/29 har følgende ordlyd:

»[…] Direktivet finder således kun anvendelse, hvis der ikke er specifikke fællesskabsbestemmelser om særlige aspekter af urimelig handelspraksis som f.eks. oplysningskrav og bestemmelser om, hvordan oplysningerne skal præsenteres over for forbrugeren. Det indfører beskyttelse for forbrugere på områder, hvor der ikke er en særlig sektorlovgivning på fællesskabsplan, og forbyder erhvervsdrivende at bibringe et fejlagtigt indtryk af et produkts egenskaber. Dette er særligt vigtigt for komplekse produkter, som indebærer en høj risiko for forbrugerne, som visse finansielle tjenesteydelser. […]«

18 Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

b) »erhvervsdrivende«: en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med en af dette direktiv omfattet handelspraksis udøver virksomhed som handlende, håndværker eller industridrivende eller udøver et liberalt erhverv, og enhver, der handler i en erhvervsdrivendes navn eller på en erhvervsdrivendes vegne

c) »produkt«: en vare eller tjenesteydelse, herunder fast ejendom, rettigheder og pligter

d) »virksomheders handelspraksis over for forbrugerne« (i det følgende også benævnt »handelspraksis«): en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne

[…]«

19 Det nævnte direktivs artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.

[…]

4. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem dette direktivs bestemmelser og andre fællesskabsbestemmelser om særlige aspekter af urimelig handelspraksis vil sidstnævnte gælde for de pågældende særlige aspekter.«

20 Samme direktivs artikel 5 med overskriften »Forbud mod urimelig handelspraksis« bestemmer:

»1. Urimelig handelspraksis forbydes.

[…]

4. En handelspraksis er i særdeleshed urimelig, hvis den er

a) vildledende, jf. artikel 6 og 7,

eller

b) aggressiv, jf. artikel 8 og 9.

[…]«

21 Artikel 7 i direktiv 2005/29 med overskriften »Vildledende udeladelser« fastsætter:

»1. En handelspraksis betragtes som vildledende, hvis den i sin faktuelle sammenhæng, idet der tages hensyn til alle elementer og forhold og begrænsningerne ved kommunikationsmediet, udelader væsentlige oplysninger, som gennemsnitsforbrugeren har behov for i den pågældende situation for at træffe en informeret transaktionsbeslutning, og derved foranlediger gennemsnitsforbrugeren eller kan forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet.

2. Det betragtes også som en vildledende udeladelse, hvis en erhvervsdrivende skjuler eller på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde præsenterer væsentlige oplysninger, jf. stk. 1 og under hensyntagen til elementerne i dette stykke, eller undlader at angive den kommercielle hensigt med den pågældende handelspraksis, hvis den ikke allerede fremgår tydeligt af sammenhængen, og hvis dette i nogen af disse tilfælde foranlediger gennemsnitsforbrugeren eller kan forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet.

[…]

5. Oplysningskrav, som er fastlagt i fællesskabslovgivningen i forbindelse med kommerciel kommunikation, herunder reklame eller markedsføring, og som er anført i en ikke-udtømmende fortegnelse i bilag II, betragtes som væsentlige.«

22 I henhold til bilag II til dette direktiv betragtes bl.a. de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36 i direktiv 2002/83 og i artikel 12 og 13 i direktiv 2002/92, som væsentlige som omhandlet i direktivets artikel 7.

Direktiv 2009/138

23 Artikel 309 i direktiv 2009/138 med overskriften »Gennemførelse« bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne gennemfører og offentliggør de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme artikel [185] senest den 31. marts 2015. […]

De i første afsnit omhandlede love og administrative bestemmelser anvendes fra den 1. januar 2016.

[…]«

24 I henhold til dette direktivs artikel 310 med overskriften »Ophævelse« skulle direktiv 2002/83 ophæves med virkning fra den 1. januar 2016.

Direktiv 2014/65

25 Artikel 93 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/65/EU af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om ændring af direktiv 2002/92 og direktiv 2011/61/EU (EUT 2014, L 173, s. 349), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/1034 af 23. juni 2016 (EUT 2016, L 175, s. 8) (herefter »direktiv 2014/65«), med overskriften »Gennemførelse« fastsætter følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne vedtager og offentliggør senest den 3. juli 2017 de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme dette direktiv. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og bestemmelser.

Medlemsstaterne anvender disse love og bestemmelser fra den 3. januar 2018. […]«

26 I henhold til artikel 94 i direktiv 2014/65 med overskriften »Ophævelse« skulle direktiv 2004/39 ophæves med virkning fra den 3. januar 2018.

Polsk ret

Den civile lovbog

27 Artikel 58, stk. 1, i Kodeks cywilny (den civile lovbog) bestemmer i den affattelse, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne (herefter »den civile lovbog«):

»En retshandel, der er i strid med loven, eller som har til formål at omgå loven, er ugyldig, medmindre andet fremgår af en relevant bestemmelse, bl.a. ved at det heri er fastsat, at de ugyldige bestemmelser i retshandelen skal erstattes af de relevante bestemmelser i loven.«

28 Den civile lovbogs artikel 808, stk. 1, fastsætter:

»Forsikringstageren kan indgå en forsikringsaftale på andres vegne. Den forsikredes navn skal ikke fremgå af aftalen, medmindre fastsættelsen af den forsikrede interesse kræver det.«

Forsikringsloven

29 Artikel 13 i ustawa o działalności ubezpieczeniowej (lov om forsikringssektoren) af 22. maj 2003 (Dz. U. nr. 124, pos. 1151) bestemte i den affattelse, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne (Dz. U. af 2010, nr. 11, pos. 66) (herefter »forsikringsloven«), følgende i stk. 4:

»For så vidt angår livsforsikring tilknyttet investeringsfonde som omhandlet i afdeling I, gruppe 3, i bilaget til denne lov skal forsikringsselskabet præcisere eller anføre følgende i forsikringsaftalen:

1) en liste over foreslåede investeringsfonde

2) reglerne for fastsættelse af ydelsernes værdi og af tilbagekøbsværdien af forsikringen, herunder reglerne for indløsning af andele i investeringsfonde og fristerne for kontant konvertering og betaling af ydelsen

3) reglerne for, hvordan fonden skal investere sine midler, herunder navnlig kendetegnene ved de aktiver, som fonden består af, kriterierne for udvælgelse af aktiver samt principperne for deres spredning og andre begrænsninger på investeringerne

4) reglerne og fristerne for værdiansættelse af andelene i investeringsfonden

5) reglerne for fastsættelse af omkostninger og alle andre udgifter, der fratrækkes forsikringspræmier eller investeringsfonden

6) reglerne for fordeling af forsikringspræmien på andelene i investeringsfonden, navnlig i det omfang, det er fastsat i nr. 4) og 5), og datoen for konvertering af præmierne til enheder i investeringsfonden.«

30 I henhold til bilaget til forsikringsloven hører »livsforsikring tilknyttet en investeringsfond« under lovens afdeling I, gruppe 3.

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-143/20

31 O, der er en juridisk person med hjemsted i Polen, indgik som forsikringstager en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond med et forsikringsselskab.

32 Formålet med aftalen var at opkræve og investere forsikringspræmier betalt af de forsikrede gennem en investeringsfond oprettet på grundlag af disse præmier. Det fremgik af reglerne for fonden, at forsikringspræmierne ville blive konverteret til andele i investeringsfonden og investeret i investeringsbeviser, der skulle udstedes af et investeringsselskab, og hvis værdi skulle beregnes på grundlag af et indeks.

33 Som modydelse herfor forpligtede det omhandlede forsikringsselskab sig til at udbetale ydelser i tilfælde af den forsikredes død eller overlevelse ved forsikringsperiodens udløb. Disse ydelser måtte ikke være lavere end de investerede præmier og ville blive forhøjet, hvis indekset udviklede sig positivt. Ved opsigelse af forsikringsaftalen inden udløbet af dens gyldighedsperiode forpligtede forsikringsselskabet sig til gengæld til at godtgøre den forsikrede et beløb svarende til nutidsværdien af de andele i investeringsfonden, som den pågældendes præmier var blevet konverteret til.

34 I forsikringsaftalen var hverken angivet reglerne for værdiansættelse af andelene i den omhandlede investeringsfond, hele fondens nettoaktiver, de investeringsbeviser, som fondens midler blev investeret i, eller metoden til beregning af værdien af det indeks, som udbetalingerne i henhold til disse beviser var baseret på. Det fremgik imidlertid af reglerne for den omhandlede investeringsfond, at investeringen var eksponeret for kreditrisikoen hos udstederen af disse investeringsbeviser.

35 Ved en erklæring med virkning fra den 8. oktober 2010 indtrådte A – som forsikret og for en periode på 15 år – i den gruppelivsforsikringsaftale, der var indgået af O, idet A forpligtede sig til at betale en førstegangspræmie og herefter faste månedlige forsikringspræmier. Indtrædelsen fandt sted under et møde med en funktionær ansat i O på et af selskabets kontorer, hvorunder

denne ansatte tilbød A at indgå en livsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond. Reglerne for den omhandlede investeringsfond og forsikringsbetingelserne blev udleveret til A i forbindelse med hans indtrædelse i aftalen.

36 Da aftalen havde varet i syv år, opsagde A den på grund af betydelige fald i værdien af de investerede midler. Det omhandlede forsikringsselskab udbetalte som tilbagekøbsværdi et beløb til A svarende til værdien af hans andele i investeringsfonden på tidspunktet for opsigelsen af forsikringsaftalen, hvilket var ca. en tredjedel af det præmiebeløb, som han havde betalt, fratrukket afviklingsomkostninger.

37 A var af den opfattelse, at han var blevet udsat for salg på et forkert grundlag og urimelig handelspraksis, og han anlagde derfor sag ved den forelæggende ret med påstand om tilbagebetaling. Til støtte for søgsmålet har A bl.a. gjort gældende, at O har vildledt ham med hensyn til arten af den investering, som forsikringspræmierne skulle anbringes i.

38 I denne henseende har den forelæggende ret fremhævet, at den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.11 og a.12, i bilag III til dette direktiv, og i artikel 185, stk. 3, i direktiv 2009/138, i alle andre sprogversioner end den polske synes at kræve forelæggelse af oplysninger om arten af, typespecifikationen for og kendetegnene ved de aktiver, som livsforsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde er baseret på.

39 Når disse underliggende aktiver består af derivater, kræver disse bestemmelser efter den forelæggende rets opfattelse, at der forelægges de samme oplysninger som dem, der kræves i henhold til artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39 og artikel 24, stk. 4, i direktiv 2014/65, dvs. fuldstændige oplysninger om disse derivater og de foreslåede investeringsstrategier, herunder især oplysninger om metoden til værdiansættelse af de underliggende aktiver og om de risici, der er knyttet til disse derivater og udstederen heraf.

40 Selv om den forelæggende ret anerkender, at disse direktiver ikke finder anvendelse på forsikringsselskaber, er den af den opfattelse, at det henset til 10. betragtning til direktiv 2004/39 og 87. betragtning til direktiv 2014/65 vil være berettiget at anvende en særlig beskyttelse ved hjælp af en skærpet oplysningspligt over for forbrugere, der indgår en livsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, enten som forsikringstager eller som forsikret som part i en gruppeaftale, eftersom der er tale om investeringsprodukter og navnlig derivater, der sælges til dem i form af forsikringsaftaler.

41 Det følger heraf, at det omhandlede forsikringsselskab og forsikringstageren O i det foreliggende tilfælde ikke fuldt ud har opfyldt den oplysningspligt, der påhviler dem i forhold til den forsikrede A. Ifølge den forelæggende ret kan dette i øvrigt udgøre en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5 og 7 i direktiv 2005/29, idet der i tiende betragtning hertil henvises til behovet for at sikre en særlig udvidet beskyttelse af forbrugerne på markedet for finansielle produkter med høj risiko.

42 På denne baggrund har Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (retten i første instans i Warszawa – Wola, tingstedet Warszawa, Polen) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) [Skal] artikel 185, stk. 3, litra i), i direktiv [2009/138] og artikel 36, stk. 1, [i direktiv 2002/83,] sammenholdt med [punkt A, punkt a.12, i] bilag III [hertil], fortolkes således, at i tilfælde af indgåelse af livsforsikringsaftaler, som er knyttet til en investeringsfond (forsikringskapitalfond), i hvilken fond de underliggende aktiver er derivater (eller strukturerede finansieringsinstrumenter [hvori derivater er indlejret]), er forsikringsselskabet eller forsikringsmægleren (der tilbyder en sådan forsikring, distribuerer forsikringsproduktet, »sælger« en forsikring) [da] forpligtet over for den forsikrede forbruger til at give oplysninger om arten, typespecifikationen og egenskaber (engelsk: indication of the nature, tysk: Angabe der Art, fransk: indications sur la nature) af det underliggende instrument (derivat eller struktureret finansielt instrument, hvori derivatet er indlejret), eller er det tilstrækkeligt kun at oplyse om typen af de underliggende aktiver uden at oplyse om egenskaberne ved disse instrumenter?

2) […] [I] tilfælde af, at svaret på det første spørgsmål er, at forsikringsselskabet eller forsikringsmægleren (som tilbyder en sådan forsikring, distribuerer forsikringsproduktet, »sælger« en forsikring tilknyttet en investeringsfond/forsikringskapitalfond) er forpligtet til at give forbrugeren information om arten, typespecifikationen og egenskaber ved det underliggende instrument (derivat eller struktureret finansielt instrument, hvori derivatet er indlejret), skal artikel 185, stk. 3, litra i), i direktiv 2009/138[…] og artikel 36, stk. 1, [i direktiv 2002/83,] sammenholdt med [punkt A, punkt a.12, i] bilag III [hertil], da fortolkes således, at oplysninger om art, typespecifikation og egenskaber ved det underliggende instrument (derivat eller struktureret finansielt instrument, hvori det afledte instrument er integreret), der gives den forsikrede/forbrugeren, skal være identiske med de oplysninger, der kræves i henhold til artikel 19, stk. 3, i [direktiv 2004/39] og artikel 24, stk. 4, i [direktiv 2014/65], dvs. omfattende information om derivater og foreslåede investeringsstrategier, som bør indeholde relevante retningslinjer og advarsler om de risici, der er forbundet med investering i sådanne instrumenter eller om individuelle investeringsstrategier, herunder især oplysninger om metoden til værdiansættelse af det underliggende instrument […] anvendt af forsikringsselskabet eller i dækningsperioden, oplysninger om risikoen forbundet med derivatet og dets udsteder, herunder ændringer i derivatets værdi over tid, individuelle faktorer, der bestemmer disse ændringer, og graden af deres indflydelse på værdien?

3) [Skal] artikel 185, stk. 4, i direktiv 2009/138[…] fortolkes således, at i tilfælde, hvor livsforsikringsaftaler er tilknyttet en investeringsfond (forsikringskapitalfond), og hvor fondens underliggende aktiv er et derivat (eller et struktureret finansielt instrument, hvori derivatet er indlejret), er forsikringsselskabet eller forsikringsmægleren (der tilbyder en sådan forsikring, distribuerer forsikringsproduktet, »sælger« forsikringen) [da] forpligtet til at give forbrugeren/den forsikrede samme omfattende oplysninger, som kræves i henhold til artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39[…] og artikel 24, stk. 4, [i] direktiv 2014/65[…], dvs. information om afledte instrumenter og foreslåede investeringsstrategier, som bør indeholde relevante retningslinjer og advarsler om de risici, der er forbundet med investeringer i sådanne instrumenter eller […] individuelle investeringsstrategier, herunder især oplysninger om metoden til værdiansættelse af det underliggende instrument brugt af forsikringsselskabet eller beregningsagenten i dækningsperioden, information om risikoen forbundet med derivatet og dets udsteder, herunder ændringer i værdien af derivatet over tid, individuelle faktorer, der bestemmer disse ændringer og graden af deres indvirkning på værdien?

4) [I] tilfælde af en bekræftende besvarelse af det andet eller det tredje spørgsmål (eller begge) udgør [undladelse begået af forsikringsselskabet] eller [forsikringsmægleren], der tilbyder livsforsikring tilknyttet en investeringsfond (forsikringskapitalfond), […] af at give forbrugeren/den forsikrede de krævede oplysninger (angivet i det første og andet spørgsmål), [når forsikring tilbydes forbrugeren, da] en urimelig handelspraksis som omhandlet [i] artikel 5 i [direktiv 2005/29], eller udgør undladelse af at give de påkrævede oplysninger en vildledende handelspraksis som omhandlet i dette direktivs artikel 7?

5) [I] tilfælde af en benægtende besvarelse af såvel det andet som det tredje spørgsmål udgør [undladelse begået af forsikringsselskabet] eller [forsikringssælgeren] (som tilbyder en sådan forsikring, distribuerer forsikringsproduktet, »sælger« livsforsikring tilknyttet en investeringsfond (forsikringskapitalfond)) […] af at oplyse forbrugeren klart om, at investeringsfondens midler (forsikringskapitalfond) investeres i derivater (eller strukturerede produkter, hvori derivater er indlejret), [da] en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5 i [direktiv 2005/29], eller udgør undladelse af at give de påkrævede oplysninger en vildledende handelspraksis som omhandlet i dette direktivs artikel 7?

6) [I] tilfælde af en benægtende besvarelse af både det andet og det tredje spørgsmål udgør det forhold, at forsikringsselskabet eller forsikringsmægleren, der tilbyder livsforsikring tilknyttet en investeringsfond (forsikringskapitalfond), ikke specifikt forklarer forbrugeren de nøjagtige egenskaber ved det instrument, hvori investeringsfondens midler er investeret (forsikringskapitalfond), herunder oplysninger om principperne for et sådant instruments funktion, i en situation, hvor instrumentet er et derivat (eller et struktureret instrument, hvor derivatet er indlejret), [da] en urimelig handelspraksis som omhandlet i artikel 5 i [direktiv 2005/29], eller udgør en undladelse af at angive de påkrævede oplysninger en vildledende handelspraksis som omhandlet i dette direktivs artikel 7?«

Sag C-213/20

43 Den 29. juli 2011 indgik A, der er et selskab, der driver bankvirksomhed, som forsikringstager en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond med forsikringsselskabet A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie.

44 Formålet med aftalen var at opkræve og investere forsikringspræmier betalt af de forsikrede i en investeringsfond. Det fremgik af reglerne for fonden – der udgør et standardkontraktvilkår, som indgår i forsikringsaftalen – at forsikringspræmierne, efter fradrag af et månedligt administrationsgebyr opkrævet af forsikringsselskabet, ville blive brugt til at købe andele i den nævnte fond, hver med en oprindelig enhedsværdi. De beløb, som blev anbragt i fonden, blev herefter fuldt ud investeret i strukturerede obligationer, idet udbetalingerne herfra var baseret på et indeks, der var fastsat af udstederen.

45 I reglerne for fonden var risiciene ved investeringen beskrevet, såsom risici knyttet til værdiforringelse af dette indeks på grund af udviklingen på de finansielle markeder og risikoen for tab af en del af de investerede præmier ved opsigelse af forsikringsaftalen inden forsikringsperiodens udløb, ligesom det var angivet, at det omhandlede forsikringsselskab ikke kunne holdes ansvarligt for disse risici.

46 Ved særskilte erklæringer indgivet den 28. og den 30. november 2011 indtrådte G.W. og E.S. – som forsikrede og for en periode på 15 år – i den gruppelivsforsikringsaftale, der var indgået af selskabet A, idet de forpligtede sig til at betale en førstegangspræmie og herefter faste månedlige forsikringspræmier. Indtrædelsen fandt sted i dette selskabs lokaler ved et enkelt møde med ansatte i selskabet med titlen »kunderådgiver«, der præsenterede det omhandlede forsikringsprodukt for dem som en investering i form af en systematisk opsparing. Under dette møde modtog G.W. og E.S. tilbuddet om indtrædelse og standardkontraktvilkårene for gruppelivsforsikringsaftalen, dvs. de almindelige forsikringsbetingelser og reglerne for den omhandlede investeringsfond, og indgav deres indtrædelseserklæringer. Selskabet A modtog en provision fra det omhandlede forsikringsselskab for sin mægling.

47 G.W. og E.S. undertegnede i forbindelse med indtrædelsen i gruppelivsforsikringsaftalen et skriftligt dokument, hvoraf det for det første fremgik, at værdien af andelene i den omhandlede investeringsfond kunne variere betydeligt i løbet af forsikringsperioden afhængigt af værdiansættelsen af de finansielle instrumenter, som fonden investerede i. For det andet var en eventuel misligholdelse fra udstederen af disse finansielle instrumenters side en iboende risiko ved produktet, der ikke var en bankinvestering, og som derfor ikke garanterede den forsikrede et afkast af investeringen. G.W. og E.S. modtog derimod ikke materiale vedrørende købsbetingelserne for disse finansielle instrumenter med oplysninger om de specifikke risikofaktorer, der var forbundet med investeringen heri.

48 Da aftalen havde varet i en periode på otte år, hvori værdien af andelene i den omhandlede investeringsfond gradvis var faldet, opsagde G.W. sin aftale med virkning fra den 23. januar 2019. Det omhandlede forsikringsselskab udbetalte som tilbagekøbsværdi et beløb til G.W. svarende til værdien af hendes andele i denne fond, hvilket var ca. to tredjedele af det præmiebeløb, som hun havde betalt, fratrukket afviklingsomkostninger. E.S. havde derimod ikke opsagt sin aftale på tidspunktet for indgivelsen af anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-213/20.

49 G.W. og E.S. anlagde sag mod forsikringsselskabet A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie ved den forelæggende ret med påstand om tilbagebetaling af de indbetalte forsikringspræmier og gjorde herved gældende, at eftersom dette selskab ikke har opfyldt sin oplysningspligt vedrørende arten af de aktiver, som den omhandlede forsikringsaftale er baseret på, og samtlige risici knyttet hertil, er aftalen og deres individuelle indtrædelseserklæringer ugyldige.

50 I denne sammenhæng har den forelæggende ret for det første anført, at selv om en forsikret, der indtræder i en aftale, som er indgået på andres vegne mellem et forsikringsselskab og en forsikringstager i form af en gruppelivsforsikringsaftale som omhandlet i den civile lovbogs artikel 808, stk. 1, ikke formelt er part i denne aftale, overtager vedkommende forsikringstagerens forpligtelse til at betale forsikringspræmierne og bærer den faktiske økonomiske byrde ved investeringen og risikoen herved. Spørgsmålet er derfor, om artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 kræver, at de oplysninger, der er nævnt i punkt A, punkt a.11 og a.12, i bilag III til dette direktiv, også stilles til rådighed for en forsikret i denne situation.

51 Den forelæggende ret er for det andet i tvivl om rækkevidden af begrebet »angivelse af arten af de aktiver, [aftalen] er baseret på«, som omhandlet i sidstnævnte bestemmelse. I denne henseende har den forelæggende ret under henvisning til kravet om, at der skal være et afbalanceret forhold mellem omfanget af de oplysninger, der gives, og deres kompleksitet, anført, at retsforholdet mellem forsikringsselskabet og den forsikrede, der bærer investeringsrisikoen, kan begrunde et

krav om, at den forsikrede modtager alle oplysninger om arten af de finansielle produkter og om de risici, der er knyttet til disse, og at forsikringsselskabet i denne forbindelse giver den forsikrede alle de oplysninger om disse produkter, som selskabet modtager fra udstederen heraf.

52 Den forelæggende ret har for det tredje rejst spørgsmålet om, hvornår oplysningspligten forud for aftaleindgåelsen skal opfyldes, og nærmere bestemt hvordan begrebet inden indgåelsen af forsikringsaftalen som omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes. Den forelæggende ret har anført, at den bestemmelse i polsk ret, som gennemfører denne artikel, nemlig forsikringslovens artikel 13, stk. 4, alene kræver, at oplysningerne om retsforholdet, herunder kendetegnene ved investeringsfondens aktiver, inkluderes i en standardforsikringsaftale. I denne sammenhæng er den forelæggende ret derfor i tvivl om, hvorvidt det med henblik på ikke at fratage oplysningspligten sin effektive virkning ikke vil være nødvendigt at kræve, at fasen, hvorunder den forsikrede forelægges oplysninger, holdes klart adskilt fra aftaleindgåelsesfasen.

53 Den forelæggende ret har for det fjerde anført, at oplysninger af informativ karakter i et retsforhold i henhold til polsk ret generelt ikke anses for at være omfattet af dets hovedgenstand, for så vidt som de ikke direkte fastlægger parternes rettigheder og forpligtelser. Henset til omfanget og betydningen af de oplysninger, der er opregnet i bilag III til direktiv 2002/83, ønsker den forelæggende ret imidlertid oplyst, om dette direktivs artikel 36, stk. 1, sammenholdt med 52. betragtning hertil, kan fortolkes således, at den oplysningspligt, som denne bestemmelse fastsætter, udgør et væsentligt element i forsikringsaftalen eller i det retsforhold, som den forsikrede indtræder i.

54 Den forelæggende ret har desuden anført, at der ikke i national ret er retsgrundlag for at kende dette retsforhold ugyldigt på grund af en eventuel konstatering af en tilsidesættelse af denne oplysningspligt. For det første fortolkes den civile lovbogs artikel 58, stk. 1, vedrørende retsakters ugyldighed nemlig generelt således, at denne bestemmelse alene henviser til den situation, at en retshandels indhold eller genstand er i strid med loven, for det andet indeholder national ret ikke specifikke regler i denne henseende, og for det tredje kan de almindelige regler om mangler ved samtykket kun anvendes på strenge betingelser, herunder overholdelse af en frist på et år og konstatering af, at fejlen var væsentlig og vedrørte retshandlens indhold. Ifølge den forelæggende ret skal det derfor desuden afgøres, om direktiv 2002/83 regulerer retsvirkningerne af konstateringen af en tilsidesættelse af den nævnte oplysningspligt.

55 Det er under disse omstændigheder, at Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (retten i første instans i Warszawa – Wola, tingstedet Warszawa) har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 36, stk. 1, [i direktiv 2002/83,] jf. [punkt A, punkt a.12,] i bilag III [hertil,] fortolkes således, at forpligtelsen til at meddele de deri nævnte oplysninger ligeledes omfatter meddelelse til den forsikrede, når denne ikke samtidigt er forsikringstageren, og hvor den pågældende som forbruger slutter sig til en gruppeliv[s]forsikringsaftale tilknyttet en kapitalforsikringsfond, hvilken aftale er indgået mellem forsikringsgiveren og forsikringstageren, i egenskab af faktisk investor på en sådan måde, at det er denne forbruger, der betaler forsikringspræmierne?

2) Såfremt det første spørgsmål besvare[s] bekræftende, skal artikel 36, stk. 1, sammenholdt med [punkt A, punkt a.11 og a.12,] i bilag III til direktiv 2002/83[…], da fortolkes således, at – inden for rammerne af et sådant retsforhold som omhandlet i det første spørgsmål – skal forpligtelsen til at meddele oplysninger om arten af de kapitalaktiver, der er knyttet til kapitalforsikringsfonden, også indebære, at den forsikrede på en udtømmende og forståelig måde skal oplyses om alle risici, herunder om deres art og omfang, der er forbundet med investering i kapitalfondens aktiver (såsom strukturerede obligationer eller derivater), eller er det tilstrækkeligt i henhold til den nævnte bestemmelse kun at give den forsikrede forbruger grundlæggende oplysninger om de væsentligste risici, der er forbundet med foretage sådanne investeringer?

3) Skal artikel 36, stk. 1, sammenholdt med [punkt A, punkt a.11 og a.12,] i bilag III til direktiv 2002/83[,] fortolkes således, at der – inden for rammerne af et sådant retsforhold som omhandlet i det første spørgsmål – gælder en forpligtelse til at oplyse forbrugeren, som i egenskab af forsikret har indgået en livsforsikringsaftale, om alle investeringsrisici og dermed forbundne forhold, hvorom udstederen af aktiverne (strukturerede obligationer eller derivater), der udgør kapitalforsikringsfonden, har oplyst forsikringsgiveren?

4) I tilfælde af, at de foregående spørgsmål besvares bekræftende, skal artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83[…] da fortolkes således, at forbrugeren, der i egenskab af forsikret indgår en gruppeliv[s]forsikringsaftale med en kapitalforsikringsfond, skal oplyses om arten af kapitalaktiver og de risici, der er forbundet med at investere i disse aktiver[,] forud for indgåelsen af aftalen som led i en særskilt procedure, og dermed om denne bestemmelse er i strid med en national bestemmelse [som forsikringslovens] artikel 13, stk. 4, […] hvoraf fremgår, at det er tilstrækkeligt, at disse oplysninger kun medtages i forsikringsaftalen ved dens indgåelse, og tidspunktet for modtagelse af disse oplysninger ikke kan anses for klart og [udtrykkeligt] at være adskilt i forhold til tidspunktet, hvor aftalen indgås?

5) Såfremt det første til det tredje spørgsmål besvares bekræftende, skal artikel 36, stk. 1, sammenholdt med [punkt A, punkt a.11 og a.12,] i bilag III til direktiv 2002/83[,] da fortolkes således, at en korrekt opfyldelse af den deri anførte informationsforpligtelse skal betragtes som et væsentligt element i en gruppeliv[s]forsikringsaftale med en kapitalforsikringsfond, og kan en konstatering af, at denne forpligtelse ikke er korrekt opfyldt[,] medføre, at forbrugeren/den forsikrede opnår – på grund af, at aftalen eller erklæringen om at indgå aftale eventuelt anses for at være ugyldig eller uvirksom – ret til at kræve tilbagebetaling af alle de forsikringspræmier, der er betalt af forbrugeren?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

56 Ved afgørelse af 23. marts 2021 er sagerne C-143/20 og C-213/20 i henhold til artikel 54 i Domstolens procesreglement blevet forenet med henblik på retsforhandlingernes mundtlige del og den afgørelse, hvorved sagens behandling afsluttes.

57 Samme dag blev hovedsagernes parter og de øvrige berørte, som er omfattet af artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, i henhold til procesreglementets artikel 61, stk. 1, anmodet om at besvare nærmere angivne spørgsmål skriftligt. I sag C-213/20 har hovedsagens parter, den polske og den italienske regering samt Kommissionen indgivet svar på disse spørgsmål.

Om de præjudicielle spørgsmål

58 Inden den forelæggende rets spørgsmål besvares, skal det indledningsvis afgøres, hvilke EU-retlige bestemmelser der finder anvendelse i tvisterne i hovedsagerne.

59 I denne henseende skal det fastslås, at det for det første fremgår af forelæggelsesafgørelserne, at for så vidt angår sag C-143/20 har sagsøgeren i hovedsagen været dækket af forsikringen fra den 8. oktober 2010, således at indgåelsen af den gruppelivsforsikringsaftale, som han indtrådte i, ligesom hans indtrædelseserklæring, nødvendigvis fandt sted før denne dato. For det andet blev den gruppelivsforsikringsaftale, som er omhandlet i hovedsagen i sag C-213/20, indgået den 29. juli 2011, og sagsøgerne i hovedsagen indtrådte i denne ved erklæringer af henholdsvis den 28. november og den 30. november 2011.

60 I henhold til artikel 309, stk. 1, og artikel 310 i direktiv 2009/138 fandt dette direktivs artikel 185, for hvilken gennemførelsesfristen udløb den 31. marts 2015, imidlertid først anvendelse fra den 1. januar 2016, fra hvilken dato direktiv 2002/83 blev ophævet. Det følger heraf, at det alene er sidstnævnte direktivs bestemmelser, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne.

61 Eftersom det, ifølge fast retspraksis, som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, der er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer denne at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den, idet Domstolen eventuelt omformulerer de forelagte spørgsmål (jf. i denne retning dom af 26.10.2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis), skal de forelagte spørgsmål derfor for det første forstås således, at de alene vedrører fortolkningen af bestemmelserne i direktiv 2002/83 og ikke bestemmelserne i direktiv 2009/138. For det andet er det ufornødent at besvare det tredje spørgsmål i sag C-143/20, for så vidt som dette alene vedrører fortolkningen af artikel 185, stk. 4, i direktiv 2009/138.

62 For så vidt som det andet spørgsmål i sag C-143/20 vedrører artikel 24, stk. 4, i direktiv 2014/65, som i henhold til artikel 93, stk. 1, og artikel 94 heri først fandt anvendelse fra den 3. januar 2018, på hvilken dato direktiv 2004/39 blev ophævet, skal dette spørgsmål på samme måde forstås således, at det alene vedrører artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39.

Det første spørgsmål i sag C-213/20

63 Med det første spørgsmål i sag C-213/20 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de deri omhandlede oplysninger skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, som er indgået mellem et forsikringsselskab og en forsikringstagende virksomhed.

64 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål skal det indledningsvis præciseres, at det af forelæggelsesafgørelserne og sagsakterne for Domstolen fremgår, at de i hovedsagerne omhandlede aftaler for det første er livsforsikringsaftaler, der er knyttet til investeringsfonde (herefter »unit linked-aftalerne«) Disse aftaler har en åben og kollektiv karakter, idet de indgås mellem et forsikringsselskab og en forsikringstagende virksomhed med henblik på, at forbrugere, der på tidspunktet for indgåelsen af aftalen endnu ikke har besluttet sig, kan tilbydes at indtræde i denne efter aftaleindgåelsen ved afgivelse af en individuel og særskilt indtrædelseserklæring.

65 For det andet får forbrugeren ved en sådan erklæring status som forsikret og forpligter sig til at betale en førstegangspræmie og herefter faste månedlige præmier til forsikringsselskabet. Disse præmier konverteres til andele i en investeringsfond og investeres herefter i finansielle instrumenter, der bestemmer værdien af disse andele, og som udgør de aktiver, som unit linked-aftalerne er baseret på. Som modydelse for de betalte præmier forpligter forsikringsselskabet sig til at udbetale ydelser til forbrugeren i tilfælde af død eller overlevelse ved forsikringsperiodens udløb eller, såfremt forsikringsaftalen opsiges inden udløb, at godtgøre forbrugeren et beløb svarende til nutidsværdien af de andele i investeringsfonden, som vedkommendes præmier er blevet konverteret til.

66 For det tredje styres proceduren for indtrædelse i unit linked-aftalerne alene af den forsikringstagende virksomhed, som foreslår forbrugere at indtræde i aftalerne som en forsikringsbaseret finansiel investeringsform og modtager deres viljeserklæring herom i form af en indtrædelseserklæring, idet virksomheden modtager en provision fra forsikringsselskabet for sin mægling.

67 Efter denne præcisering skal det for det første bemærkes, at artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, som bestemmer, at der inden en forsikringsaftale indgås, mindst skal forelægges forsikringstageren de i bilag III, punkt A, til dette direktiv nævnte oplysninger, hverken indeholder definitioner af begreberne »forsikringsaftale« og »forsikringstager« eller henviser til national ret for så vidt angår den betydning, der skal tillægges disse begreber.

68 Det følger således af såvel kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at disse begreber skal anses for at være selvstændige EU-retlige begreber, der skal fortolkes ensartet på Unionens område, under hensyntagen til ikke blot denne bestemmelses ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. i denne retning dom af 1.3.2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, præmis 25, og af 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 49).

69 Hvad i første række angår begrebet »forsikringstager« bemærkes for det første, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 79 i forslaget til afgørelse, at selv om begrebet »forsikringstager« i henhold til opbygningen af direktiv 2002/83 generelt forstås som tilbudsmodtageren i det retsforhold, der karakteriserer en forsikringsaftale, skal det ikke nødvendigvis være begrænset til den person, der undertegner forsikringsaftalen med forsikringsselskabet, idet dette direktiv også anerkender den forsikrede som indehaver af de rettigheder og forpligtelser, der følger af en sådan aftale.

70 Dette fremgår navnlig af 2., 35., 39. og 50. betragtning til det nævnte direktiv samt af direktivets hertil svarende bestemmelser om forsikringsmæssige hensættelser og finansielle genopretningsforanstaltninger, der henviser til kravet om at beskytte de forsikredes interesser og de rettigheder, som de har i henhold til forsikringsaftalen. Den samme konklusion kan udledes af de identiske bestemmelser i samme direktivs artikel 14, stk. 5, første afsnit, og af direktivets artikel 53, stk. 6, første afsnit, om overdragelse af forsikringsbestanden mellem forsikringsselskaber, hvoraf det fremgår, at de sikrede er omfattet af disse bestemmelser på samme måde som forsikringstagerne, for så vidt som de har rettigheder og forpligtelser i kraft af forsikringsaftalen.

71 En sådan fortolkning understøttes for det andet af de formål, der forfølges med direktiv 2002/83. Det følger nemlig af anden og femte betragtning til direktivet, at dette bl.a. tilsigter at garantere forsikringstagerne og de begunstigede i alle medlemsstaterne en tilstrækkelig beskyttelse og at sikre at give alle forsikringstagere mulighed for at benytte ethvert forsikringsselskab (dom af 2.4.2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, præmis 34).

72 I denne sammenhæng er det i 52. betragtning til direktivet anført, at forbrugeren skal have adgang til de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vælge den forsikring, der bedst dækker vedkommendes behov, og at der derfor må gennemføres en samordning af de minimumsbestemmelser, der er nødvendige for at sikre, at forbrugeren modtager klare og præcise oplysninger om navnlig de væsentligste træk ved de produkter, der tilbydes den pågældende.

73 Det er med henblik på at opfylde dette informationsformål, at det i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 er fastsat, at forsikringstageren, inden en forsikringsaftale indgås, mindst skal forelægges de i punkt A i bilag III til dette direktiv nævnte oplysninger (jf. analogt dom af 5.3.2002, Axa Royale Belge, C-386/00, EU:C:2002:136, præmis 21, af 19.12.2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, præmis 25, og af 29.4.2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, præmis 20).

74 Domstolen har således i det væsentlige fastslået, at enhver indskrænkende fortolkning af begrebet »forsikringstager« som omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 ville være i strid med de formål, der forfølges med dette direktiv, eftersom en sådan fortolkning ville indebære en begrænsning af beskyttelsen af de forsikrede i henhold til direktivet (jf. i denne retning dom af 2.4.2020, kunsthaus muerz, C-20/19, EU:C:2020:273, præmis 35).

75 Under disse omstændigheder fremgår det derfor af en systematisk og formålsbestemt fortolkning af artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, at med henblik på den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat heri, henviser begrebet »forsikringstager« til den person, som er tilbudsmodtager i det retsforhold, der karakteriserer forsikringsaftalen, og som således skal vælge et forsikringsprodukt og have de rettigheder og forpligtelser, der følger heraf, således at dette begreb ligeledes omfatter personer, som ved erklæring afgivet til en forsikringstagende virksomhed er indtrådt i en gruppeforsikringsaftale og således har fået status af forsikret i relation til en sådan aftale.

76 Hvad i anden række angår begrebet »forsikringsaftale« som omhandlet i samme bestemmelse bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at unit linked-aftaler er omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 2002/83 (jf. i denne retning dom af 1.3.2012, González Alonso, C-166/11, EU:C:2012:119, præmis 29).

77 Det fremgår desuden af Domstolens faste praksis, at forsikringstransaktioner efter almindelig opfattelse er kendetegnet ved, at forsikringsgiveren mod forudgående betaling af en præmie påtager sig i tilfælde af forsikringsbegivenhedens indtræden at betale den ydelse, der er blevet aftalt ved kontraktens indgåelse, til den forsikrede (dom af 26.3.2015, Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis, og af 8.10.2020, United Biscuits (Pensions Trustees) og United Biscuits Pension Investments, C-235/19, EU:C:2020:801, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis). Sådanne transaktioner kræver efter deres art, at der består et kontraktforhold mellem den, der præsterer forsikringsydelsen, og den, hvis risiko dækkes af forsikringen, nemlig den forsikrede (jf. dom af 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).

78 Domstolen har således i relation til direktiv 2002/92 fastslået, at for så vidt som et forsikringsselskab forpligter sig til at levere en ydelse i tilfælde af forsikringstagerens død eller i tilfælde af, at der indtræder en anden hændelse, til gengæld for en præmie betalt af forsikringstageren, er et sådant forsikringsforhold omfattet af begrebet »forsikringsaftale« som omhandlet i dette direktiv (jf. i denne retning dom af 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 51).

79 Denne fortolkning kan imidlertid også finde anvendelse på begrebet »forsikringsaftale« som omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83.

80 I det foreliggende tilfælde accepterer en forbruger, som beslutter at indtræde i en unit linked-aftale, herved et forsikringstilbud afgivet af en forsikringstagende virksomhed, således som det er blevet anført i denne doms præmis 64-66. Denne forbruger forpligter sig derfor til at betale forsikringspræmier til forsikringsselskabet som modydelse for dettes levering af ydelser i tilfælde af død eller overlevelse ved udløbet af forsikringsperioden. Forbrugeren får således de standardrettigheder og -forpligtelser, som er fastsat i aftalen, og bliver part i et forsikringsforhold med dette selskab.

81 Under disse omstændigheder er dette forsikringsforhold mellem forsikringsselskab og forsikret forbruger som sådant omfattet af begrebet »forsikringsaftale« som omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, således at den forbruger, der bliver part heri ved at indtræde i unit linked-aftalen, er omfattet af begrebet »forsikringstager« i denne bestemmelses forstand. Det er i denne forbindelse uden betydning, om forbrugeren også formelt bliver part i den gruppeaftale, der er indgået mellem forsikringsselskabet og den forsikringstagende virksomhed.

82 Følgelig skal denne forbruger før sin indtrædelse i unit linked-aftalen modtage de oplysninger, som er omhandlet i denne bestemmelse, og som giver vedkommende mulighed for at foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, der bedst dækker vedkommendes behov.

83 Med henblik på at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at løse tvisterne i hovedsagerne, skal det for det andet også afgøres, hvilken enhed der i forhold til en sådan forbruger skal opfylde den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83.

84 I denne henseende bemærkes, at det i denne bestemmelse ikke udtrykkeligt er angivet, hvilken enhed denne oplysningspligt påhviler.

85 Domstolen har ganske vist allerede med hensyn til den bestemmelse, der gik forud for artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, som var affattet på samme måde som sidstnævnte bestemmelse, fastslået, at EU-retten pålægger forsikringsselskabet en sådan oplysningspligt i forhold til forsikringstageren (jf. i denne retning dom af 19.12.2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18 – C-357/18 og C-479/18, EU:C:2019:1123, præmis 85 og den deri nævnte retspraksis).

86 Imidlertid skal der ligeledes tages hensyn til unit linked-aftalernes særlige træk. Navnlig fremgår det af de betragtninger, der er anført i denne doms præmis 64 og 66, for det første, at procedurerne for indgåelse af disse aftaler og indtrædelse heri på grund af deres karakter indebærer, at der oprettes to særskilte forsikringsforhold, hvoraf det første er mellem forsikringsselskabet og den virksomhed, der indgår en sådan aftale, hvorved forholdet opstår, og det andet er det eventuelle og efterfølgende forsikringsforhold mellem forsikringsselskabet og den forsikrede forbruger, som opstår ved sidstnævntes erklæring om indtrædelse i denne aftale.

87 For det andet handler den forsikringstagende virksomhed i forbindelse med proceduren for denne forbrugers indtrædelse i aftalen som »forsikringsformidler« som omhandlet i artikel 2, nr. 5), i direktiv 2002/92, sammenholdt med 9. og 11. betragtning hertil, og er følgelig underlagt de regler, der er fastsat ved dette direktiv, i overensstemmelse med artikel 1, stk. 1, og artikel 1, stk. 2, litra b), heri.

88 Dette selskab udøver nemlig, mod vederlag, virksomhed i form af forsikringsformidling som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 2, nr. 3), bestående i at foreslå forbrugere at indtræde i en unit linked-aftale og hermed, således som det er blevet anført i denne doms præmis 80 og 81, indgå en livsforsikringsaftale med forsikringsselskabet, og i at yde finansiel rådgivning vedrørende placering af kapital, bestående af forsikringspræmier indbetalt af forbrugere, i de aktiver, som unit linked-aftalen er baseret på (jf. i denne retning dom af 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 47-54 og 58).

89 Under disse omstændigheder følger det af en samlet læsning af direktiv 2002/83 og 2002/92, at det for det første påhviler forsikringsselskabet, inden en unit linked-aftale indgås, at forelægge den forsikringstagende virksomhed, der indgår aftalen, mindst de oplysninger, der er nævnt i punkt A i bilag III til direktiv 2002/83, i overensstemmelse med artikel 36, stk. 1, heri.

90 Henset til karakteren af unit linked-aftaler, der skal formidles til de endelige forbrugere, og til det krav, der følger af dette direktivs artikel 36, stk. 1, som fortolket i denne doms præmis 82, om, at disse forbrugere modtager oplysningerne, inden de indtræder i aftalen, således at de kan vælge det forsikringsprodukt, der bedst dækker deres behov, har forsikringsselskabet pligt til at formulere de nævnte oplysninger på en måde, som er klar, præcis og forståelig for de nævnte forbrugere med henblik på efterfølgende videregivelse til disse under proceduren for indtrædelse i samme aftale.

91 For det andet påhviler det den forsikringstagende virksomhed, der – som forsikringsformidler – indgår en unit linked-aftale, at videregive de samme oplysninger, som den har modtaget fra forsikringsselskabet, til alle forbrugere, som indtræder i denne aftale, før indtrædelsen. Disse oplysninger skal ledsages af alle yderligere præciseringer, som er nødvendige henset til den pågældende forbrugers krav og behov som fastlagt på grundlag af de oplysninger, som vedkommende har givet. Disse præciseringer skal afpasses efter aftalens kompleksitet og formuleres på en tydelig og nøjagtig måde, der er forståelig for samme forbruger, i overensstemmelse med artikel 12, stk. 3, og artikel 13, stk. 1, litra b), i direktiv 2002/92.

92 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål i sag C-213/20 besvares med, at artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de deri omhandlede oplysninger skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en unit linked-aftale, som er indgået mellem et forsikringsselskab og en forsikringstagende virksomhed. Det påhviler forsikringsselskabet at forelægge den forsikringstagende virksomhed disse oplysninger, som sidstnævnte skal videregive til denne forbruger, inden vedkommende indtræder i aftalen, idet oplysningerne skal være ledsaget af alle yderligere præciseringer, som er nødvendige henset til forbrugerens krav og behov, i overensstemmelse med denne bestemmelse, sammenholdt med artikel 12, stk. 3, i direktiv 2002/92.

Det første og det andet spørgsmål i sag C-143/20 samt det andet og det tredje spørgsmål i sag C-213/20

93 Med det første og det andet spørgsmål i sag C-143/20 og med det andet og det tredje spørgsmål i sag C-213/20, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, skal fortolkes således, at den angivelse af arten af de underliggende aktiver, som skal forelægges forbrugeren, inden denne indtræder i en unit linked-aftale, skal omfatte oplysninger om kendetegnene ved disse underliggende aktiver, og om disse oplysninger i givet fald:

– skal omfatte udtømmende oplysninger om arten og omfanget af alle risici, der er forbundet med investering i de nævnte underliggende aktiver, og

– skal omfatte de samme oplysninger som dem, udstederen af de finansielle instrumenter, der udgør disse underliggende aktiver, har givet forsikringsselskabet i henhold til artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39.

94 I denne henseende fremgår det af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 68, at eftersom der ikke er fastsat en definition og ikke henvist til national ret i direktiv 2002/83, skal betydningen af begrebet »angivelse af arten af de aktiver, forsikringsaftaler tilknyttet investeringsfonde er baseret på«, som omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, søges under hensyntagen til ikke alene denne bestemmelses ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og det mål, der forfølges med direktivet.

95 Henset til den nævnte bestemmelses ordlyd ville dette begreb ganske vist kunne fortolkes således, at det henviser til den blotte angivelse af typen af de finansielle instrumenter, der udgør de underliggende aktiver i den investeringsfond, som den omhandlede forsikringsaftale er knyttet til. Det følger imidlertid af en systematisk og formålsbestemt fortolkning af samme bestemmelse, at det nævnte begreb skal fortolkes bredt, således at det omfatter disse aktivers kendetegn.

96 Som det er blevet anført i denne doms præmis 72 og 73, fremgår det nemlig af 52. betragtning til direktiv 2002/83, sammenholdt med artikel 36, stk. 1, heri, at den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i denne bestemmelse, skal gøre det muligt for forbrugere, der påtænker at indtræde i en gruppelivsforsikringsaftale, blandt de forskellige forsikringsprodukter at vælge det, som bedst dækker deres behov, ved at de sikres rådighed over de nødvendige detaljerede, præcise og objektive oplysninger i denne henseende og navnlig klare og præcise oplysninger om de væsentligste træk ved disse forsikringsprodukter.

97 Når der er tale om en unit linked-aftale, omfatter forsikringsproduktet imidlertid et investeringselement (jf. i denne retning dom af 31.5.2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 57), som ikke kan adskilles fra dette produkt. Dette element er nemlig uadskilleligt forbundet med selve det valg, som forbrugeren træffer om at indtræde i denne aftale, for så vidt som dette forsikringsprodukt, således som det er blevet anført i denne doms præmis 66, præsenteres for og opfattes af forbrugeren som en forsikringsbaseret investeringsform, der adskiller sig fra andre former for investering.

98 Som bemærket i denne doms præmis 65 har investeringselementet desuden en direkte indvirkning på opfyldelsen af de forpligtelser og udøvelsen af de rettigheder, der følger af den nævnte aftale. For det første bærer en forbruger, der indtræder i aftalen, ud over at skulle betale forsikringspræmierne, også de risici, der følger med investeringen af disse præmier i finansielle

instrumenter. For det andet påvirker udviklingen i denne investering direkte omfanget af de rettigheder, som forbrugeren har i henhold til samme aftale, og navnlig tilbagekøbsværdien af forsikringen i tilfælde af opsigelse.

99 På denne baggrund er kendetegnene ved de finansielle instrumenter, der udgør de aktiver, som en unit linked-aftale er baseret på, og navnlig arten og forrentningen af disse instrumenter og de hermed forbundne risici, af væsentlig betydning for, at forbrugeren kan foretage et informeret valg af et sådant forsikringsprodukt. Dette gælder så meget desto mere, når disse underliggende aktiver, som i det foreliggende tilfælde, er derivater eller strukturerede produkter, der indeholder derivater, med en særlig høj investeringsrisiko.

100 For at bevare den effektive virkning af den forpligtelse, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, skal de oplysninger, der skal forelægges en forbruger, der påtænker at indtræde i en aftale, derfor omfatte oplysninger om kendetegnene ved de nævnte underliggende aktiver.

101 Det fremgår imidlertid af 52. betragtning til dette direktiv, sammenholdt med punkt A i bilag III hertil, at disse oplysninger ikke alene skal være tilstrækkeligt klare, præcise og forståelige til, at forbrugeren på et oplyst grundlag kan foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov, men også objektivt nødvendige for, at dette valg kan foretages, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 96 i forslaget til afgørelse.

102 Det må følgelig lægges til grund, at begrebet »angivelse af arten af de aktiver, [aftalen] er baseret på«, som omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, alene omfatter oplysninger om de kendetegn ved disse underliggende aktiver, som er væsentlige i denne henseende. Således som generaladvokaten har anført i punkt 100 og 102 i forslaget til afgørelse, skal disse oplysninger navnlig omfatte en klar, præcis og forståelig beskrivelse af aktivernes økonomiske og retlige karakter, herunder de almindelige principper for deres forrentning.

103 Angivelserne skal desuden omfatte klare, præcise og forståelige oplysninger om de strukturelle risici, som er knyttet til disse underliggende aktiver, dvs. de risici, der skyldes aktivernes art, og som direkte kan påvirke de rettigheder og forpligtelser, der følger af forsikringsforholdet, såsom risici knyttet til værdiforringelse af andelene i den investeringsfond, som unit linked-aftalen er knyttet til, eller kreditrisikoen hos udstederen af de finansielle instrumenter, som udgør disse underliggende aktiver.

104 Oplysningerne skal derimod ikke nødvendigvis omfatte en detaljeret og udtømmende beskrivelse af arten og omfanget af alle investeringsrisici, der er forbundet med de aktiver, som unit linked-aftalen er baseret på, såsom de risici, der følger af de særlige træk ved de forskellige finansielle instrumenter, aktiverne udgøres af, eller de nærmere detaljer vedrørende beregningen af værdien af det indeks, som udbetalingerne på grundlag af disse finansielle instrumenter er baseret på.

105 Tilsvarende skal angivelsen af de væsentligste træk ved de underliggende aktiver som omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til direktiv 2002/83 ikke nødvendigvis omfatte de samme oplysninger som dem, udstederen af de nævnte finansielle instrumenter i sin egenskab af investeringstjenesteudbyder har pligt til at give sine kunder i henhold til artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39.

106 For så vidt som disse oplysninger ifølge denne bestemmelse skal være specifikt udformet med henblik på at gøre det muligt for modtageren af denne investeringsservice at forstå arten af denne og den specifikke type finansielt instrument, som vedkommende tilbydes af udstederen, er de ikke nødvendige for forbrugeren, for at denne kan vælge det forsikringsprodukt, der bedst dækker vedkommendes behov, som omhandlet i denne doms præmis 101.

107 Såfremt forsikringsselskabet og den forsikringstagende virksomhed i en unit linked-aftale blev pålagt en forpligtelse til at forelægge forbrugeren de nævnte oplysninger inden dennes indtrædelse i aftalen, ville det betyde, at der i anvendelsesområdet for direktiv 2004/39 blev medtaget personer, som er udtrykkeligt undtaget herfra på grundlag af et bevidst valg fra EU-lovgivers side med hensyn til både forsikringsselskaber og forsikringsformidlere i medfør af henholdsvis dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra a), og artikel 2, stk. 1, litra c), heri, således som fortolket af Domstolen i dom af 31. maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl. (C-542/16, EU:C:2018:369, præmis 61-69).

108 Under disse omstændigheder skal det første og det andet spørgsmål i sag C-143/20 og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-213/20 besvares med, at artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, skal fortolkes således, at den angivelse af arten af de underliggende aktiver, som skal forelægges forbrugeren, inden denne indtræder i en unit linked-aftale, skal omfatte oplysninger om de væsentligste træk ved disse underliggende aktiver. Denne angivelse:

– skal omfatte klare, præcise og forståelige oplysninger om de underliggende aktivers økonomiske og retlige karakter og om de strukturelle risici, som er knyttet til disse, og

– skal ikke nødvendigvis omfatte udtømmende oplysninger om hverken arten og omfanget af alle risici, der er forbundet med investering i disse underliggende aktiver, eller de samme oplysninger som dem, udstederen af de finansielle instrumenter, der udgør disse, har givet forsikringsselskabet i henhold til artikel 19, stk. 3, i direktiv 2004/39.

Det fjerde spørgsmål i sag C-213/20

109 Med det fjerde spørgsmål i sag C-213/20 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, nødvendigvis skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en unit linked-aftale, i forbindelse med en særskilt procedure forud for aftalens indgåelse, og om denne bestemmelse følgelig er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter det er tilstrækkeligt, at disse oplysninger er nævnt i aftalen.

110 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål bemærkes for det første, at det fremgår af 44. og 52. betragtning til direktiv 2002/83, at der ikke ved dette er foretaget en fuldstændig harmonisering af forsikringsaftaleretten, og navnlig at direktivet kun tager sigte på at samordne minimumsbestemmelserne vedrørende oplysninger forud for aftaleindgåelsen, således at medlemsstaterne har mulighed for at gennemtvinge anvendelse af deres lovgivning på forsikringsaftaler vedrørende forpligtelser, som befinder sig på deres område.

111 For det andet begrænser dette direktivs artikel 36, stk. 1, sig til at fastsætte, at de oplysninger, der er nævnt i punkt A i bilag III til direktivet, skal forelægges forsikringstageren, »inden en forsikringsaftale indgås«, uden nærmere angivelse af, hvornår dette skal ske, og navnlig ikke af, at oplysningerne skal forelægges i forbindelse med en særskilt procedure forud for aftalens indgåelse.

112 For det tredje bestemmer dette direktivs artikel 36, stk. 4, at gennemførelsesbestemmelserne til denne artikel og til bilag III til direktivet skal fastsættes af den medlemsstat, hvor forpligtelsen består.

113 Heraf følger for det første, at når der er tale om en unit linked-aftale, skal de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, forelægges forbrugeren inden undertegnelsen af erklæringen om indtrædelse i aftalen, hvorved denne forbruger, således som det fremgår af denne doms præmis 80 og 81, udtrykker sit samtykke til at være bundet af denne aftale og således bliver part i et forsikringsaftaleforhold med forsikringsselskabet.

114 For det andet tilkommer det i mangel af harmoniserede regler medlemsstaterne at fastsætte de nærmere bestemmelser vedrørende opfyldelsen af den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i dette direktivs artikel 36, stk. 1. Medlemsstaterne har imidlertid herved pligt til at sikre direktivets effektive virkning under hensyntagen til formålet med dette (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

115 I denne henseende bemærkes, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 111 i forslaget til afgørelse, at det af artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med 52. betragtning hertil, fremgår, at det formål, som direktivet forfølger ved at sondre mellem tidspunktet for forelæggelsen af de oplysninger, der er nævnt i punkt A i bilag III til dette, og tidspunktet, hvor forsikringsaftalen indgås, eller hvor indtrædelse heri sker, er at give forbrugeren et vist tidsrum, hvori denne blandt de forskellige forsikringsaftaler, der er til rådighed, kan vælge den, som bedst dækker vedkommendes behov, og på et oplyst grundlag beslutte, om vedkommende ønsker at binde sig kontraktmæssigt.

116 For at forbrugeren kan have nytte af disse oplysninger med henblik herpå, skal vedkommende derfor modtage dem i rette tid forud for indtrædelsen i denne aftale og ikke først på tidspunktet for indtrædelsen (jf. analogt dom af 18.12.2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, præmis 46, og af 25.6.2020, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-380/19, EU:C:2020:498, præmis 34), idet oplysningspligten forud for aftaleindgåelsen som fastsat i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 ellers vil blive frataget sin effektive virkning.

117 Det tilkommer de kompetente nationale retter under hensyntagen til sagens baggrund og kendetegnene ved den omhandlede unit linked-aftale at bedømme, om de nærmere bestemmelser vedrørende opfyldelsen af denne forpligtelse har gjort det muligt for forbrugeren på et oplyst grundlag at foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov.

118 Henset til det ovenstående skal det fjerde spørgsmål i sag C-213/20 besvares med, at artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, ikke nødvendigvis skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en unit linked-aftale, i forbindelse med en særskilt procedure forud for aftalens indgåelse, og at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter det er tilstrækkeligt, at disse oplysninger er nævnt i aftalen, for så vidt som aftalen udleveres til forbrugeren i så god tid forud for dennes indtrædelse heri, at den pågældende får mulighed for på et oplyst grundlag at foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov.

Det femte spørgsmål i sag C-213/20

119 Med det femte spørgsmål i sag C-213/20 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at denne bestemmelse kræver, at det lægges til grund, at ukorrekt opfyldelse af forpligtelsen til at forelægge de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, medfører, at en unit linked-aftale eller en erklæring om indtrædelse heri er uvirksom eller ugyldig, således at en forbruger, der er indtrådt i aftalen, har ret til tilbagebetaling af de betalte forsikringspræmier.

120 I denne henseende bemærkes, at det følger af de samme betragtninger som dem, der er anført i denne doms præmis 110-114, at dette direktiv ikke regulerer de retlige konsekvenser af manglende eller ukorrekt opfyldelse af den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i den nævnte bestemmelse, og at det derfor tilkommer medlemsstaterne at regulere disse aspekter af forsikringsaftaleretten, idet de sørger for, at direktivets effektive virkning, henset til dets formål, herved sikres.

121 Denne konklusion understøttes af Domstolens fortolkning af de øvrige bestemmelser, der som artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 findes i direktivets afsnit III, kapitel 4, der har overskriften »Aftalelov og forsikringsbetingelser«, og navnlig af direktivets artikel 35, stk. 1, og artikel 36, stk. 3.

122 Hvad for det første angår yderligere oplysninger ud over dem, der er anført i bilag III til direktiv 2002/83, som den medlemsstat, hvor forpligtelsen består, kan kræve fremlagt, jf. direktivets artikel 36, stk. 3, har Domstolen nemlig fastslået, at de virkninger, som den manglende meddelelse af disse oplysninger har i henhold til national ret, principielt ikke er relevante med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt de nationale regler er forenelige med forpligtelsen til at meddele oplysninger som fastsat i denne bestemmelse (jf. analogt dom af 29.4.2015, Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij, C-51/13, EU:C:2015:286, præmis 36).

123 Hvad for det andet angår forsikringstagerens ret til at opsige forsikringsaftalen i henhold til artikel 35, stk. 1, i direktiv 2002/83 har Domstolen i det væsentlige fastslået, at det tilkommer medlemsstaterne at regulere andre retsvirkninger af opsigelse end de i denne bestemmelse omhandlede, idet de herved skal sikre den effektive virkning af dette direktiv under hensyntagen til dets formål, og at det tilkommer de nationale retter at efterprøve, at de processuelle regler i national ret ikke undergraver effektiviteten af opsigelsesretten ved at afskrække forsikringstageren fra at udøve den (jf. i denne retning dom af 19.12.2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18 – C-357/18 og C-479/18, EU:C:2019:1123, præmis 100, 104 og 117, og kendelse af 28.5.2020, WWK Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit, C-803/19, ikke trykt i Sml., EU:C:2020:413, præmis 28 og 37).

124 Når dette er sagt, skal det tilføjes, at den forelæggende ret, således som det er blevet anført i denne doms præmis 54, er af den opfattelse, at det forsikringsmæssige retsforhold mellem et forsikringsselskab og en forsikret ikke kan kendes ugyldigt efter national ret på grund af en eventuel konstatering af en ukorrekt opfyldelse af den oplysningspligt, der er fastsat i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, for så vidt som den nationale ret ikke indeholder specifikke regler i denne henseende, og anvendelse af de almindelige regler om retshandlers ugyldighed og om mangler ved samtykket er udelukket gennem fortolkning eller undergivet strenge betingelser.

125 Under disse omstændigheder påhviler det derfor den forelæggende ret at efterprøve, om de retsvirkninger, som de anvendelige nationale bestemmelser knytter til ukorrekt opfyldelse af denne oplysningspligt, er reguleret på en sådan måde, at den effektive virkning heraf sikres. Ved denne efterprøvelse skal den forelæggende ret så vidt muligt fortolke disse bestemmelser i lyset af dette direktivs ordlyd og formål og med henblik herpå bl.a. vurdere, om den ukorrekte opfyldelse af denne oplysningspligt – henset til den afgørende betydning, som oplysningerne om de væsentligste træk ved de aktiver, som en unit linked-aftale er baseret på, har for forbrugerens mulighed for at foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov, og dermed for, at forbrugeren kan få vilje til at indtræde i denne aftale – kan behæfte dennes samtykke til at være bundet af denne aftale med en mangel.

126 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det femte spørgsmål i sag C-213/20 besvares med, at artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke kræver, at det lægges til grund, at ukorrekt opfyldelse af forpligtelsen til at forelægge de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, medfører, at en unit linked-aftale eller en erklæring om indtrædelse heri er uvirksom eller ugyldig, således at en forbruger, der er indtrådt i aftalen, har ret til tilbagebetaling af de betalte forsikringspræmier, for så vidt som de processuelle regler, der er fastsat i national ret for udøvelse af retten til at gøre denne oplysningspligt gældende, ikke undergraver effektiviteten af denne ret ved at afskrække forbrugeren fra at udøve den.

Det fjerde til det sjette spørgsmål i sag C-143/20

127 Med det fjerde til det sjette spørgsmål i sag C-143/20 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7 i direktiv 2005/29 skal fortolkes således, at undladelse af at forelægge en forbruger, som indtræder i en unit linked-aftale, de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, udgør en vildledende udeladelse som omhandlet i nævnte artikel 7.

128 Med henblik på besvarelsen af disse spørgsmål bemærkes først, at direktiv 2005/29 i henhold til artikel 3, stk. 1, heri gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i direktivets artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.

129 I denne henseende har Domstolen for det første præciseret, at begrebet »handelspraksis« i dette direktivs artikel 2, litra d), defineres ved en særlig lang formulering, idet de omfattede praksisser dels skal være af handelsmæssig art, dvs. hidrøre fra erhvervsdrivende, dels skal have direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Dyson, C-632/16, EU:C:2018:599, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis). For det andet dækker udtrykket »med direkte relation til salg af et produkt« i denne bestemmelse enhver foranstaltning, der træffes med relation til bl.a. indgåelsen af en aftale (jf. i denne retning dom af 20.7.2017, Gelvora, C-357/16, EU:C:2017:573, præmis 21). I denne henseende henviser begrebet »produkt« i dette direktivs artikel 2, litra c), til enhver vare eller tjenesteydelse, idet ingen sektor i øvrigt udelukkes (jf. i denne retning dom af 3.10.2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, præmis 29). For det tredje fremgår det af samme direktivs artikel 2, litra b), at begrebet »erhvervsdrivende« omfatter en fysisk eller juridisk person, når denne udøver en aktivitet mod vederlag, og når den pågældende handelspraksis indgår i aktiviteter, der udføres som led i denne persons erhverv (jf. i denne retning dom af 4.10.2018,

Kamenova, C-105/17, EU:C:2018:808, præmis 30 og 35 og den deri nævnte retspraksis), herunder når denne praksis anvendes af en anden virksomhed, der handler i denne persons navn og/eller på dennes vegne (jf. i denne retning dom af 17.10.2013, RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, præmis 38).

130 I det foreliggende tilfælde fremgår det for det første af de betragtninger, der er anført i denne doms præmis 86-91, at forelæggelsen af de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, inden en forbrugers indtrædelse i en unit linked-aftale foretages af forsikringsselskabet og den forsikringstagende virksomhed i dennes egenskab af forsikringsformidler og indgår i de aktiviteter, der udføres af disse virksomheder som led i deres erhverv. For det andet har denne forelæggelse, således som det er blevet anført i denne doms præmis 80 og 81, direkte relation til forbrugerens indgåelse af en forsikringsaftale som omhandlet i direktiv 2002/83. Forelæggelsen af oplysningerne udgør derfor en »handelspraksis« som omhandlet i direktiv 2005/29

131 Dernæst bemærkes, at det følger af artikel 7, stk. 1, i direktiv 2005/29, at en handelspraksis betragtes som vildledende og således udgør en urimelig handelspraksis som omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 4, hvis den i sin faktuelle sammenhæng, idet der tages hensyn til alle elementer og forhold og begrænsningerne ved kommunikationsmediet, opfylder to betingelser. For det første skal den pågældende praksis udelade væsentlige oplysninger, som gennemsnitsforbrugeren har behov for i den pågældende situation for at træffe en informeret transaktionsbeslutning. For det andet skal den foranledige gennemsnitsforbrugeren eller kunne forventes at foranledige denne til at træffe en transaktionsbeslutning, som vedkommende ellers ikke ville have truffet.

132 Desuden betragtes en handelspraksis i henhold til dette direktivs artikel 7, stk. 2, forudsat at den anden betingelse, der er nævnt i den foregående præmis, er opfyldt, også som en vildledende udeladelse, hvis en erhvervsdrivende skjuler eller på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde præsenterer sådanne væsentlige oplysninger.

133 Det fremgår for det første af artikel 7, stk. 5, i direktiv 2005/29, sammenholdt med bilag II hertil, at både de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, og de oplysninger, der er omhandlet i artikel 12, stk. 3, i direktiv 2002/92, udgør væsentlige oplysninger som omhandlet i artikel 7 i direktiv 2005/29.

134 Henset til den afgørende betydning, som forelæggelse af klare, præcise og forståelige oplysninger om de væsentligste træk ved de aktiver, som en unit linked-aftale er baseret på, har for, at en forbruger, der påtænker at indtræde i denne, på et oplyst grundlag kan foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov, således som fremhævet i denne doms præmis 96-101, og under hensyntagen til kravet i tiende betragtning til dette direktiv om beskyttelse af forbrugerne i forbindelse med komplekse produkter, som indebærer en høj risiko for disse, såsom visse finansielle tjenesteydelser, synes undladelse af at forelægge disse oplysninger, eller det forhold, at de skjules eller gives på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde, for det andet at kunne foranledige denne forbruger til at træffe en transaktionsbeslutning, som vedkommende ellers ikke ville have truffet.

135 Under disse omstændigheder, og med forbehold for den bedømmelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage i denne henseende, synes undladelsen af at forelægge de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, at være omfattet af begrebet »vildledende udeladelse« som omhandlet i artikel 7 i direktiv 2005/29.

136 Endelig skal det tillige præciseres, at konfliktbestemmelsen i dette direktivs artikel 3, stk. 4, ikke kan finde anvendelse på de regler om oplysninger, der skal gives inden aftaleindgåelsen, som er fastsat i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 og i punkt A i bilag III hertil.

137 Domstolen har nemlig allerede fastslået, at en uoverensstemmelse som den i artikel 3, stk. 4, i direktiv 2005/29 omhandlede kun foreligger, når bestemmelser uden for direktiv 2005/29 om særlige aspekter af urimelig handelspraksis uden noget råderum pålægger de erhvervsdrivende forpligtelser, der ikke er forenelige med de i direktiv 2005/29 fastsatte forpligtelser (dom af 13.9.2018, Wind Tre og Vodafone Italia, C-54/17 og C-55/17, EU:C:2018:710, præmis 61).

138 Således som generaladvokaten har anført i punkt 132 i forslaget til afgørelse, er der – eftersom direktiv 2002/83 ikke regulerer de retlige konsekvenser af manglende eller ukorrekt opfyldelse af den oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen, der er fastsat i dette direktivs artikel 36, stk. 1 – ikke nogen konflikt mellem dette direktivs bestemmelser og bestemmelserne i direktiv 2005/29, som derfor er supplerende (jf. i denne retning dom af 16.7.2015, Abcur, C-544/13 og C-545/13, EU:C:2015:481, præmis 78 og 82).

139 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fjerde til det sjette spørgsmål i sag C-143/20 besvares med, at artikel 7 i direktiv 2005/29 skal fortolkes således, at undladelse af at forelægge en forbruger, som indtræder i en unit linked-aftale, de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, kan udgøre en vildledende udeladelse som omhandlet i nævnte artikel 7.

Sagsomkostninger

140 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Artikel 36, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/83/EF af 5. november 2002 om livsforsikring skal fortolkes således, at de deri omhandlede oplysninger skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, som er indgået mellem et forsikringsselskab og en forsikringstagende virksomhed. Det påhviler forsikringsselskabet at forelægge den forsikringstagende virksomhed disse oplysninger, som sidstnævnte skal videregive til denne forbruger, inden vedkommende indtræder i aftalen, idet oplysningerne skal være ledsaget af alle yderligere præciseringer, som er nødvendige henset til forbrugerens krav og behov, i overensstemmelse med denne bestemmelse, sammenholdt med artikel 12, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/92/EF af 9. december 2002 om forsikringsformidling.**

2) **Artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, skal fortolkes således, at den angivelse af arten af de underliggende aktiver, som skal forelægges forbrugeren, inden denne indtræder i en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, skal omfatte oplysninger om de væsentligste træk ved disse underliggende aktiver. Denne angivelse:**

– **skal omfatte klare, præcise og forståelige oplysninger om de underliggende aktivers økonomiske og retlige karakter og om de strukturelle risici, som er knyttet til disse, og**

– **skal ikke nødvendigvis omfatte udtømmende oplysninger om hverken arten og omfanget af alle risici, der er forbundet med investering i disse underliggende aktiver, eller de samme oplysninger som dem, udstederen af de finansielle instrumenter, der udgør disse, har givet forsikringsselskabet i henhold til artikel 19, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF af 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om ændring af Rådets direktiv 85/611/EØF og 93/6/EØF samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 93/22/EØF.**

3) **Artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, ikke nødvendigvis skal forelægges en forbruger, der som forsikret indtræder i en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, i forbindelse med en særskilt procedure forud for aftalens indgåelse, og at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national bestemmelse, hvorefter det er tilstrækkeligt, at disse oplysninger er nævnt i aftalen, for så vidt som aftalen udleveres til forbrugeren i så god tid forud for dennes indtrædelse heri, at den pågældende får mulighed for på et oplyst grundlag at foretage et informeret valg af det forsikringsprodukt, som bedst dækker vedkommendes behov.**

4) **Artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke kræver, at det lægges til grund, at ukorrekt opfyldelse af forpligtelsen til at forelægge de oplysninger, der er omhandlet i punkt A, punkt a.12, i bilag III til dette direktiv, medfører, at en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, eller en erklæring om indtrædelse heri er uvirksom eller ugyldig, således at en forbruger, der er indtrådt i aftalen, har ret til tilbagebetaling af de betalte forsikringspræmier, for så vidt som de processuelle regler, der er fastsat i national ret for udøvelse af retten til at gøre denne oplysningspligt gældende, ikke undergraver effektiviteten af denne ret ved at afskrække forbrugeren fra at udøve den.**

5) **Artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) skal fortolkes således, at undladelse af at forelægge en forbruger, som indtræder i en gruppelivsforsikringsaftale tilknyttet en investeringsfond, de oplysninger, der er omhandlet i artikel 36, stk. 1, i direktiv 2002/83, sammenholdt med punkt A, punkt a.12, i bilag III hertil, kan udgøre en vildledende udeladelse som omhandlet i nævnte artikel 7.**

Underskrifter